

ների պատրաստման աշխատանքի արտադրողականությունը 35—40% -ով:

2. Վերացվեց խառնուրդները կաշվածից պահպանող գործվածքային միջադիրների կիրառությունը:

3. Կալանդրի արագությունը 24-ից մինչև 28—30 մ/րոպե ամեկացնելու հաշվին կորոպյին կալանդրի արտադրողականությունը բարձրացել է 25% -ով:

4. Խոնավության բացակայությունը վերացրել է ուտինի ծակոտկենությունը:

5. Կրճատվել է լրացուցիչ վուկանացվող ուտինի քանակը:

6. Ռետինների տաքացման տեղամասում էլեկտրաշենքիայի ծախսը կրճատվել է 50% -ով:

7. Ազատվել են 19 բանվոր, որոնք զբաղված էին ուտինների փոխադրմամբ և տաքացմամբ:

8. Վերացվել է ուտինների հովացումը ջրով, որի հաշվին կրճատվել է ցեխում արդյունաբերական ջրի ծախսը 50% -ով:

Ուղիղ հոսքերի արմատավորումը գործարանին տվել է ավելի քան 500 հազար ռուբլու տարեկան տնտեսում:

ԱՆՏԱՌԱՆՅՈՒԹԻ ՄԹԵՐՈՒՄՆԵՐԻ ՆՈՐ ՏԵԽՆՈԼՈԳԻԱՆ

2. ՀԱՆՆԱԶԱՐՅԱՆ

ԻՆՃԵՆԵՐ

Հայկական ՍՍՌ անտառարտնտեսություններում արմատավորվում է անտառանյութի մթերման նոր տեխնոլոգիա: Օգտագործելով Անդրկարպատյան անտառանյութ մթերողների փորձը, անտառարդտնտեսություններում կազմակերպվել են ստորին պահեստներ, որոնք տնեն անտառանյութի սղոցման և փայտամշակման ցեխեր:

Անտառանյութի մթերման մինչև վերջին ժամանակները գոյություն ունեցող տեխնոլոգիայի համաձայն, կտրվելիք անտառամասում ծառահատումից հետո կատարվում էր միաժամանակ անտառանյութի բոլոր տեսակների մթերումը, իսկ պատրաստված, մշակման համար պիտանի բնափայտը և վառելափայտը փոխադրվում էին վերջնական կետերը: Կտրվելիք անտառամասում հաճախ թողնվում էին ծառաբնի ստորին մասերը, խիստ ուստաշատությունը դժվարացնում էր նրանց մշակումը և դրա հետևանքով նրանք լիովին չէին օգտագործվում:

Հատ անտառանյութի մթերումների նոր տեխնոլոգիայի, որը լիովին իրագործվել է առաջիկ երկու անտառարդտնտեսություններում (Իջևանի և Սևքարի), կտրվելիք անտառամասում պատրաստվում են մշակման համար պիտանի տեսակները և վառելափայտը միայն ծառի գազաթի ռստերից: Մշակման համար պիտանի տեսակ-

ները կազմում են մոտավորապես 45%, իսկ վառելափայտը՝ 15%: Մնացած 40% վառելափայտի տեսակներն են՝ երկաթնական փայտերի, հեծանի կտորների, փոքր շրջագծի կտր գերանների ձևով, որոնք չեն համապատասխանում մշակման համար պիտանի անտառանյութի ԳՈՍՏ-ի պահանջներին:

Անտառանյութի փոխադրության ճանապարհների շրջադարձների փոքր շառավիղները թույլ չեն տալիս ստորին պահեստները փոխադրել ծառերի գազաթիները կամ 5 մետրից ավելի երկայնական փայտերը: Այդ հանգամանքը ստիպում է ստորին պահեստներում ռացիոնալ մշակման փոխարեն (բարձր տեսակների սղոցափայտերի մեծ ելունքով) կատարել կտրվելիք անտառամասում անտառանյութի ոչ էֆեկտիվ մշակումը:

Ստորին պահեստի տեղիտորիայում տեղադրվում է Անդրկարպատյան անտառային արդյունաբերության Սվավյակայի անտառարդտնտեսության կոնստրուկցիայի կիսանների սղոցման հաստոց, որով գերանի կիսանները սղոցվում են չորսվակների ձևով, 30 սմ-ից մինչև 1 մ երկարությամբ և մինչև 28—30 սմ տրամագծով: Նրա հետ զուգորդված աշխատում են երկու շրջանաձև հաստոցներ՝ մեկը շորսուների երկայնական սղոցման միջոցով անհրաժեշտ հաստությամբ

տախտակներ ստանալու, մյուսը՝ ստացված տախտակների ճակատատաշման միջոցով անհրաժեշտ չափերի դետալներ պատրաստելու համար (տակառատախտակ, դոտի, տարայի ձողեր և այլն): Փայտանյութից ստացվում են 22—28% ալդպիսի դետալներ:

Դետալների ելունքի այդ տոկոսը կարող է ավելացվել արմատավորվող տեխնոլոգիայի հետագա կատարելագործման և սպասարկող անձնակազմի որակավորման բարձրացման դեպքում: Անդրկարպատյան անտառային արդյունաբերության նորմաների համաձայն, փայտանյութից պատրաստվող դետալների արտադրությունը սահմանվել է 33%:

Կիսանների սղոցման հաստոցի գծին զուգահեռ տեղադրվում է կոճափայտ կտրող հաստոց (կամ սղոցաշրջանակ), որը զոսգորդված է ճոճափայտի և շրջանաձև հաստոցների հետ: Կոճափայտ կտրող հաստոցով սղոցվում են 1 մ և ավելի երկարությամբ փայտե կոճղեր՝ չորսուների և տախտակների ստանալու համար: Այնուհետև սղոցափայտը բաց է թողնվում ճոճանակավոր և շրջանաձև հաստոցներով՝ երկայնական և ճակատային սղոցման համար: Վերջնական արտադրանքն է՝ դոտին, տակառատախտակը և այլն: Հաշվի առնելով փտածությունը, փշակները, մեծ ծավաժությունը և մյուս արատները, սղոցափայտի ելունքն այդ դեպքում տատանվում է 45—50%-ի սահմաններում՝ պայմանա-

գրային անտառանյութի սղոցման ժամանակ ըստացվող 58%-ի փոխարեն:

Նկարագրված տեխնոլոգիայի համաձայն, անտառանյութի մշակումը հնարավորություն է տալիս կտրվելիք անտառամասի ֆոնդից զգալիորեն ավելացնել մշակման համար պիտանի փայտանյութի ելունքը: Այդ գծերով բաց թողնվող փայտանյութի մեկ խորանարդ մետրը, նրանից ստացվող դետալների ելունքի համաձայն, հավասարեցվում է պայմանագրային սղոցանյութի 0,8 մ³:

Տնտեսումը, որ ստացվում է միայն 1 մ³ անտառանյութի արմատի արժեքում, հավասար է 25—28 ուսվրի (մշակման համար պիտանի անտառանյութի 1 մ³ արժե 44 ուսվրի, փակ վառելափայտինը՝ 7 ուսվրի):

1958 թվականի առաջադրանքի համաձայն, Հայաստանի անտառարդյունաբերությունները պետք է վերամշակեն 15 հազ. մ³ փայտանյութ: Դա միայն նրա արմատի արժեքի վճարման դեպքում կտա 395 հազ. ուսվրի գումարով տնտեսում: Հետագա տարիներին փայտանյութի վերամշակումը կհասնի կտրվելիք անտառամասից ստացվող ֆոնդի 40%-ին:

Հաշվի առնելով, որ 1960 թվականից անտառանյութի տարեկան բացթողումը պակասելու է 90 հազ. մ³-ով, անտառային ֆոնդի ռացիոնալ օգտագործման հարցը ձեռք է բերում հատկապես ակտուալ նշանակություն: